

ת"פ 44996/12/13 - בעניין, המאשימה - מדינת ישראל נגד הנאשם - מ ט

בית משפט השלום ברמלה

ת"פ 44996-12-13 משטרת ישראל תביעות- שלוחת רמלה נ' ט

בפני כבוד השופט הישם אבו שחאדה
בעניין: המאשימה - מדינת ישראל באמצעות
תביעות- שלוחת רמלה ע"י עוה"ד שלי
היאט

נגד

הנאשם - מ ט ע"י עוה"ד שרון קופפר לוי

הכרעת - דין

א. כתב אישום

1. כנגד הנאשם הוגש כתב אישום המייחס לו ביצוע עבירה של איומים לפי סעיף 192 לחוק העונשין התשל"ז - 1977 (להלן: **חוק העונשין**). על פי עובדות כתב האישום לנאשם ולבת זוגו (להלן: **המתלוננת**) בן משותף, תינוק ... ביום 20.12.13, בסמוך לשעה 22:30, הגיע הנאשם אל ביתה של המתלוננת כשהוא תחת השפעת אלכוהול וביקש להעיר את התינוק. בנסיבות אלו התגלע ויכוח בין המתלוננת לנאשם במהלכו שפך הנאשם בקבוק בירה על שטיח הבית וכן בעט בעגלת תינוק. בתה של המתלוננת, ... בשם ב ח (להלן: **ב ח**) התקשרה למשטרה. הנאשם עוכב לתחנת המשטרה על ידי שוטרים ובמהלך חקירתו בתחנת משטרת רמלה, איים בפני החוקר בועז לוי (להלן: **בועז**) בפגיעה במתלוננת בכך שדפק על השולחן ואמר לו "על השקר הזה אני ארצח אותה. אתה יכול לעצור אותי יום יומיים, שנה שנתיים, ובסוף אני אשתחרר וארצח אותה" וזאת במטרה להפחיד או להקניט. בהמשך למתואר לעיל, הובא הנאשם בניידת משטרה לבית המעצר ניצן. במסדרון בית המעצר התבקש הנאשם על ידי השוטר רוני לחמי (להלן: **רוני**); יובהר שבכתב האישום נרשם בטעות ששמו הפרטי הוא בני) להוריד את שרוכי נעליו. בנסיבות אלו, איים הנאשם בפגיעה במתלוננת בכך שאמר לשוטר רוני כי הוא מתכוון לתלות את המתלוננת באמצעות שרוכיו וכל זאת במטרה להפחיד או להקניט.

2. הנאשם כפר בכתב האישום ונשמעו הראיות. טענתו המרכזית של הנאשם היא שהיה במצב של שכרות ולכן איננו חב באחריות פלילית על המעשים שמיוחסים לו בעובדות כתב האישום, ככל שאכן נעשו, מאחר ובכל מקרה אינו זוכר שעשה אותם.

ב. היסוד העובדתי בעבירת האיומים

3. מן הראוי לציין כי עבירת האיומים המיוחסת לנאשם נובעת מתוך הדברים שאמר בתחנת המשטרה לשוטרים בועז ורוני שיפגע במתלוננת וזאת שלא בנוכחות המתלוננת. הדברים שקרו בינו לבין המתלוננת בתוך הבית, קרי הבעיטה בעגלה ושפיכת הבירה על השטיח, אינם בגדר עבירת איום. כמו כן, אין חולק שבעת שבעט בעגלת התינוק, היא היתה ללא התינוק (ראו עדותו של השוטר שהגיע לבית, מקסים לויצקי, פרוט' עמ' 17 ש' 16 - 17). בועז העיד במשפט ואישר שאכן הנאשם אמר את הדברים שתוארו לעיל בחקירתו ביום 20.12.13 בשעה 23:50 בתחנת רמלה (פרוט' עמ' 7 ש' 18 - 25). בנוסף, דבריו של הנאשם גם נרשמו בגוף ההודעה שנגבתה ממנו (ת' 2 ש' 17 - 31). בנוסף לכך, רוני העיד במשפט ואישר שהנאשם אמר "אני אתלה אותה בזה" כאשר הוא מפנה לשרוכי הנעליים שאותם הוריד מנעליו בנוכחותו של רוני (פרוט' עמ' 26 ש' 28 - 32, וראו גם דו"ח הפעולה של רוני ת' 6).
4. בעדותו של הנאשם בבית המשפט טען באופן כללי שביום האירוע נשוא כתב האישום היה שיכור ולכן איננו זוכר כלל את אירועי אותו יום ורק זכור לו שלמחרת בבוקר מצא את עצמו בבית המעצר ניצן (ראו פרוט' עמ' 33 ש' 12 - 32).
5. בנסיבות אלה, הנני קובע כממצא עובדתי שהנאשם אכן אמר את הדברים שהובאו לעיל, הן לבועז והן לרוני. כמו כן, הנני קובע שעצם אמירת הדברים מקיימת את היסוד העובדתי של עבירת האיומים.
6. ב- רע"פ 2038/04 לם נ' מדינת ישראל פ"ד ס(4) 95 (להלן: **פסק דין לם**) נדון מקרה שבו המערער אמר לעובדת סוציאלית שעימה נפגש שירצח את אשתו. כאן נתעוררה השאלה האם עת שמושא האיום (אשתו של המערער) לא ידע על האיום, האם עצם אמירת הדברים מהווה עבירת איומים. בית המשפט קבע שאמירת הדברים בפני העובדת הסוציאלית הינה בגדר ביצוע של העבירה "המושלמת" של איומים כנגד העובדת הסוציאלית, וזאת להבדיל מאשתו של המערער שלא ידעה עליהם והדברים לא "נקלטו" על ידה ולכן כלפי האישה מדובר בעבירה של "נסיון לאיים". בית המשפט קבע כי, לצורך היסוד העובדתי של עבירת האיומים, גם אם המאיים לא התכוון להפחיד או להקניט את קולט האיום (היינו את העובדת הסוציאלית), אלא אדם אחר (אשתו של הנאשם), הרי די בכך שהמאיים צפה ברמת הסתברות גבוהה כי דבריו עלולים להפחיד גם את קולט האיום כדי שתתבצע בכך עבירת איומים מושלמת (**שם**, עמ' 120). בעמוד 114 לפסק דין **לם**, נאמרו הדברים הבאים ע"י כבוד השופטת ביניש, כתוארה דאז:

"בדרך כלל, כאשר האמירה נמסרת לאדם אשר בשל מעמדו או תפקידו כלפי המאיים יהיה בה כדי לערער את שלוות נפשו, והיא אכן נאמרה כדי להפחידו, הרי שהיעדר הזיקה בין קולט האמירה לבין מושאה אינו משמעותי. למשל, כאשר האמירה המאיימת נמסרת לעובד סוציאלי, פסיכולוג או שוטר, הרי שלהתנהגותו של המאיים יכולה להיות השפעה על נושאי תפקידים אלה בשל מעמדם המקצועי ואחריותם המקצועית. לפיכך אמירה שנמסרת להם - גם כאשר מושא האמירה אינו מוכר להם - עשויה לעלות כדי

איום כלפיהם אם היא נאמרה כדי להשפיע על שלוות נפשם ולהפחידם."

7. הדברים שנאמרו על ידי הנאשם בפני בועז ורוני, שניהם שוטרים שמילאו תפקידם כדין, מקיימים את היסוד העובדתי של עבירת האיומים. עבירת האיומים היתה למעשה מופנית כלפי שני השוטרים האמורים, וזאת חרף העובדה שמושא האיום, קרי המתלוננת, לא קלטה את האיום שמופנה כנגדה, בחושיה.

ג. היסוד הנפשי בעבירת האיומים וטענת ה-"שכרות"

8. השאלה האם היסוד הנפשי של עבירת האיומים מתקיים בפני הינה שאלה אשר שלובה ושזורה עם הטענה של סייג לאחריות פלילית בשל "שכרותו" של הנאשם מהאלכוהול ששתה. ככל שייקבע שמתקיימים תנאיו של סייג השכרות, הרי התוצאה תהיה שלא הוכח היסוד הנפשי של עבירת האיומים. המיקום הגיאומטרי של בדיקת קיומה של שכרות צריך להיות בצמידות לבדיקת התקיימותו של היסוד הנפשי אצל הנאשם (ע"פ 6679/04 **סטקלר נ' מדינת ישראל**, (פורסם ב-נבו) (11.5.06), פסקה 61 לפסק דינה של כבוד השופטת ארבל- להלן **פסק דין סטקלר**).

9. הסוגיה של ביצוע עבירה פלילית במצב של שכרות מוסדרת בסעיף 34ט לחוק העונשין ואשר כולל בתוכו מספר רכיבים, שחלקם מסייגים את האחריות הפלילית וחלקם האחר מרחיבים את האחריות הפלילית (להלן: "**רכיב מסייג**" או "**רכיב מרחיב**", לפי העניין). המשמעות של הביטוי "רכיב מסייג" היא רכיב שמוביל לתוצאה של העדר אחריות פלילית. המשמעות של הביטוי "רכיב מרחיב", היא שמדובר ברכיב שמוביל לתוצאה של קיום אחריות פלילית על כל המשתמע מכך. על מנת שתתקבל טענתו של הנאשם בדבר פטור מאחריות פלילית, צריך שיתקיימו שני תנאים: האחד, שלא חל עליו רכיב מרחיב והשני, שחל עליו רכיב מסייג. לפיכך, אדון בכל אחד מהרכיבים המסייגים והמרחיבים שבסעיף 34ט לחוק העונשין על מנת לבדוק את שאלת תחולתו על הנאשם שבפני.

10. הדיון בפרק הנוכחי יחולק לשישה חלקים, כאשר בכל אחד מחמשת החלקים הראשונים אתייחס לסעיף קטן אחר בתוך סעיף 34ט לחוק העונשין ואשר רלוונטי לנושא שאדון בו. החלק השישי יהיה סיכום. החלקים השונים הינם כדלקמן:

- א. כניסה שלא מדעת למצב של שכרות;
- ב. כניסה מדעת למצב של שכרות במטרה לבצע עבירה;
- ג. כניסה מדעת למצב של שכרות שלא במטרה לבצע עבירה;
- ד. שכרות מלאה;

ה. שכרות חלקית;

ו. סיכום

1.ג. כניסה שלא מדעת למצב של שכרות

11. סעיף 34ט(א) לחוק העונשין קובע כדלקמן:

"לא ישא אדם באחריות פלילית למעשה שעשה במצב של שכרות שנגרמה שלא בהתנהגותו הנשלטת או שלא מדעתו"

12. במקרה זה, מדובר בסיטואציה שבה נאשם נכנס למצב של שכרות שלא בשליטתו, כגון שהוכנס חומר משכר לגופו (סם או אלכוהול) בכפיה או בטעות (כגון פנייתו לרוקח להכין עבורו נוזל להזרקה והרוקח טעה בהכנת הנוזל) ועקב כך השתכר שלא מרצונו. במקרה זה לא יישא באחריות פלילית למעשה שבוצע בהיותו שיכור, קרי, מדובר ברכיב מסייג. רכיב זה לא רלוונטי לענייננו מאחר והנאשם אינו טוען שנכנס למצב של שכרות שלא מדעת, אלא טוען ששתה לשוכרה מרצונו החופשי.

2.ג. כניסה מדעת למצב של שכרות במטרה לבצע עבירה

13. סעיף 34ט(ג) לחוק העונשין קובע כדלקמן:

"גרם אדם למצב השכרות כדי לעבור בו את העבירה, רואים אותו כמי שעבר אותה במחשבה פלילית אם היא עבירה של התנהגות או בכוונה אם היא מותנית גם בתוצאה".

14. הרכיב של כניסה מדעת למצב של שכרות במטרה לבצע עבירה, הוא רכיב מרחיב, קרי שרואים את האדם כאחראי באופן מלא בפלילים למעשה העבירה שאותו ביצע בהיותו שיכור, גם אם בשעת ביצוע המעשה, בשל שכרותו, לא התקיים אצלו היסוד הנפשי הנדרש לגבי העבירה שבוצעה. לענייננו, לפי הראיות שהובאו בפני רכיב מרחיב זה איננו רלבנטי לנאשם. הוזה אומר, לא הובאה כל ראיה שתתמוך באפשרות שהנאשם השתכר מראש במטרה שיעצר ולאחר מכן בעת שיובא בפני שוטר יאיים בפניו שיפגע במתלוננת.

3.ג. כניסה מדעת למצב של שכרות שלא במטרה לבצע עבירה

15. סעיף 34ט(ב) לחוק העונשין קובע כדלקמן:

עמוד 4

"עשה אדם מעשה במצב של שכרות והוא גרם למצב זה בהתנהגותו הנשלטת ומדעת, רואים אותו כמי שעשה את המעשה במחשבה פלילית, אם העבירה היא של התנהגות, או באדישות אם העבירה מותנית גם בתוצאה".

16. סעיף 34ט(ב) לחוק העונשין עניינו במי שנכנס למצב של שכרות מרצונו החופשי, היינו "מדעת", כאשר בטרם החל בהכנסת החומר המשכר (אלכוהול או סם) לגופו לא היתה לו כוונה מוקדמת שיבצע עבירה בהמשך לאחר שישתכר. אף על פי כן, לאחר שכבר השתכר בכל זאת ביצע עבירה. בפסיקה נגדון בשאלת תחולתו של סעיף 34ט(ב) לפי שלוש קטגוריות של עבירות:

א. עבירות תוצאתיות: במקרים שבהם מתבצעת עבירה תוצאתית במצב של שכרות שאליו נכנס המבצע מרצונו, ושלא מתוך מטרה מוקדמת בטרם הכניסה למצב השכרות לבצע עבירה, אזי, הוא יראה כמי שביצע את העבירה ביסוד נפשי של אדישות לגבי התוצאה הסופית. במובן מסוים מדובר ברכיב מסייג אך באופן חלקי בלבד. הוזה אומר, מבצע העבירה לא יהיה פטור בדין ויישא באחריות למעשיו, אך לא בעבירה החמורה שדורשת רציה של התוצאה אלא בעבירה קלה יותר שלגביה ישנו יסוד נפשי של אדישות כלפי התוצאה. הדוגמא הקלאסית היא עבירת המתה שמתבצעת בעת שכרות ואז מבצע העבירה יורשע בעבירת הריגה (שמאופיינת באדישות כלפי התוצאה הקטלנית) ולא בעבירת רצח (שמאופיינת ברצייה של התוצאה הקטלנית). לדוגמא בפסיקה שבה נטענה טענה זו (אך לא התקבלה לאור נסיבות המקרה), ראו למשל: ע"פ 6304/12 **ספרונוב נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו) (26.1.15).

ב. עבירות התנהגותיות שאין בהן כוונה מיוחדת: במקרה זה, מדובר ברכיב מרחיב, קרי שמייחסים לנאשם את האחריות המלאה למעשיו אם נכנס למצב של שכרות מרצונו גם אם לא במטרה לבצע את העבירה. מכאן גם הכינוי "הגנה מדומה" שנהוג לכנות את טענת השכרות בהליך הפלילי. רוצה לומר, שלא מדובר בהגנה כלל אלא ברכיב של הטלת אחריות מלאה בגין העבירה שבוצעה. הטלת האחריות מקורה בדוקטרינה של "התנהגות חופשית במקור", כך שהיסוד הנפשי אינו נבחן סימולטנית עם היסוד העובדתי בעת ביצוע העבירה, אלא לפני כן, בעת שהנאשם הכניס את עצמו למצב של שכרות (ראו למשל: ע"פ 7164/10 **אברהם ג'אן נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (1.12.11) פסקאות 8 - 10 לפסק דינו של כבוד השופט עמית).

ג. עבירות התנהגותיות שיש בהן כוונה מיוחדת: קטגוריה זו של עבירות לא אוזכרה במפורש בהוראות סעיף 34ט לחוק העונשין. בפסיקה נקבע שבעת שמדובר בעבירה התנהגותית שהיסוד הנפשי שבה כולל בתוכו "כוונה מיוחדת", ומכאן גם הכינוי לעבירות מעין אלה כ-"עבירות מטרה", אזי אין תחולה לסעיף 34ט(ב) לחוק העונשין. הוזה אומר, בעבירות מעין אלה, הרכיב המרחיב שבסעיף 34ט(ב) לחוק העונשין ושמתייחס לעבירות התנהגותיות, איננו חל כאשר מדובר בעבירה התנהגותית הכוללת בתוכה "כוונה מיוחדת" כחלק מרכיבי העבירה, וזאת להבדיל מעבירה התנהגותית שאינה כוללת בתוכה "כוונה מיוחדת" ושבה הרכיב המרחיב כן יחול (רע"פ 6382/11 **קאדריה נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (9.6.13) פסקאות ע"ט - פ"ו).

לפסק דין של כבוד השופט רובינשטיין (להלן: **פסק דין קאדריה**).

17. במקרה שבפני, מדובר בעבירת איומים לפי סעיף 192 לחוק העונשין ואשר מוגדרת כדלקמן:

"192. המאיים על אדם בכל דרך שהיא בפגיעה שלא כדין בגופו, בחירותו, בנכסיו, בשמו הטוב או בפרנסתו, שלו או של אדם אחר, **בכוונה להפחיד את האדם או להקניטו**, דינו - מאסר שלוש שנים."

(ההדגשה לא במקור)

18. בפסק דין **לם** נקבע שעבירת האיומים היא עבירה התנהגותית ולא תוצאתית. לשם אכיפת האיסור שנקבע לעבירה, אין נדרש להוכיח כי האיום אכן השיג את מטרתו של המאיים. די בפעולת האיום עצמה אם בוצעה מתוך כוונה להפחיד או להקניט, ומכאן הגדרתה כ-"עבירת מטרה" או עבירה של "כוונה מיוחדת". עבירת האיומים מבוצעת מתוך שאיפה להשיג את ההפחדה או ההקנטה, וזוהי המטרה הניצבת לנגד עיניו של המאיים בהשמיעו את דבר האיום (פסק דין **לם**, עמ' 106, 124).

19. בנסיבות אלה שבהן עבירת האיומים מוגדרת כעבירה התנהגותית שיש בה כוונה מיוחדת, אזי אין תחולה לרכיב המרחיב שבסעיף 34ט(ב) לחוק העונשין. יוזכר שבפסק דין **קאדריה** הנאשם זוכה בהסכמת המדינה מעבירת האיומים בשל העדר תחולה של הרכיב המרחיב המופיע בסעיף 34ט(ב) לחוק העונשין (פסק דין **קאדריה**, פסקה פג' לפסק דין של כבוד השופט רובינשטיין). אך בכך כמובן לא תם הדיון. לא כל מי שמבצע עבירת איומים בהיותו נתון תחת השפעת אלכוהול יקבל זיכוי וזאת אך ורק בשל הכלל המשפטי שמדובר בעבירה התנהגותית הכוללת בתוכה כוונה מיוחדת שהרכיב המרחיב שבסעיף 34ט(ב) לחוק העונשין אינו חל עליה.

20. כדי שהנאשם שבפני יזכה לפטור מאחריות פלילית בטענת שכרות, עליו להוכיח כי הוא עונה על הגדרת השכרות שמופיעה בסעיף 34ט לחוק העונשין. סעיף 34ט לחוק העונשין מבחין בין שני מצבים של שכרות: **שכרות מלאה** לפי סעיף קטן (ד) **ושכרות חלקית** לפי סעיף קטן (ה). על שני המצבים אעמוד בהרחבה בהמשך. בשלב זה, בתמצית יצוין ששכרות מלאה משמעה העדר מודעות לכל רכיבי היסוד העובדתי של עבירת האיומים, קרי "שיכור כלוט". שכרות חלקית משמעה העדר מודעות רק לפרט מאוד מסוים ברכיבי היסוד העובדתי לעבירת האיומים. בכל מקרה, די בכך שייקבע שהנאשם היה באחד מהמצבים (שיכור מלא או שיכור חלקית) בעת ביצוע עבירת האיומים, כדי שיזוכה בדיון.

21. יוזכר, שבעת שמדובר בעבירה התנהגותית "רגילה" (היינו שנעדרת כוונה מיוחדת, שלא כמו עבירת האיומים), הכלל הבסיס הוא שמי שנכנס מדעת למצב של שכרות מייחסים לו רטוראקטיבית את

"פכחותו" עובר לכניסתו למצב השכרות גם אם בשעת ביצוע העבירה היה שיכור. במילים אחרות, לא נדרשת סימולטניות בין זמן ביצוע היסוד העובדתי לבין זמן התקיימות "המודעות" (קרי, היסוד הנפשי) לרכיבי היסוד העובדתי. די בכך שבעת שמבצע העבירה ההתנהגותית "הרגילה" הכניס את החומר המשכר לגופו (אלכוהול או סם) הוא היה פייח והחומר המשכר הוכנס על ידו או באישורו לגופו מרצונו, בכדי שיהיה אחראי בפלילים לכל עבירה התנהגותית "הרגילה" שיבצע בהיותו שיכור. ודוק, אין נפקא מינה אם היה שיכור באופן מלא (היינו חסר מודעות, עקב השפעת האלכוהול או הסם עליו, לכל רכיבי היסוד העובדתי של עבירה שביצע) או שיכור באופן חלקי (היינו חסר מודעות, עקב השפעת האלכוהול או הסם עליו, רק לפרט מאוד מסוים ברכיבי היסוד העובדתי של העבירה שביצע). מכאן גם משמעותו "המרחיבה" של סעיף 34ט(ב) לחוק העונשין, קרי סעיף שמרחיב את האחריות הפלילית של המבצע גם למצבים שבהם רכיבי היסוד העובדתי בוצעו מבלי שיהיה מודע לרכיבים אלה בשעת ביצועם. המחוקק למעשה יצר "פיקציה של מודעות", מכח סעיף 34ט(ב), וזאת על אף "העדר מודעות בפועל" בשל השכרות (להלן: "**הפיקציה**"). פיקציה זו יוצרת יתרון דיני מוחלט למאשימה והנאשם מושתק מלטעון אחרת בשל דוקטרינת "ההתנהגות החופשית במקור" שאומצה אל תוך סעיף 34ט(ב) לחוק העונשין. הוזהר, בעת שמדובר בעבירה התנהגותית "הרגילה" שבוצעה בעת שהנאשם נכנס מדעת למצב של שכרות, אזי, בית המשפט פטור מלדון בשאלה העובדתית אם בעת ביצוע העבירה הנאשם היה במצב של שכרות מלאה או במצב של שכרות חלקית, בהיות שאלה זו בלתי רלבנטית כי הנאשם בשני המקרים יהיה אשם לעבירה שביצע ומוחזק כאחראי למעשיו.

22. לעומת זאת, בעת שמדובר בעבירה התנהגותית "מיוחדת", היינו עבירה התנהגותית שיש בה רכיב של כוונה מיוחדת, כמו עבירת האיומים, הפיקציה לא חלה. עם היעלמותה של אותה פיקציה שפועלת לרעתו של הנאשם, אזי, היתרון הדיני המוחלט של המאשימה מכח אותה פיקציה גם הוא נעלם. יוצא מכך, שבעבירה התנהגותית שיש בה "כוונה מיוחדת", כגון עבירת האיומים, הנאשם לא מושתק מלטעון שהיה שיכור ולכן חסר מודעות לרכיבי היסוד העובדתי לעבירת האיומים שביצע. במילים אחרות, דוקטרינת "ההתנהגות החופשית במקור", שבאה להרחיב את האחריות הפלילית, באופן חריג נסוגה בשל "הכוונה המיוחדת" שמאפיינת את עבירת האיומים כעבירה התנהגותית. בהיעדר "מודעות פיקטיבית", יש לבחון אם לנאשם היתה "מודעות בפועל" לרכיבי היסוד העובדתי של עבירת האיומים. בהיעדר פיקציות משפטיות אנו חוזרים לכלל הרגיל דיני העונשין לפיו מודעות בפועל לרכיבי היסוד העובדתי של עבירה צריכה להתקיים באופן סימולטני (בו זמנית) עם שעת ביצוע היסוד העובדתי. יוצא מכך שכדי שהנאשם שבפני יזכה בדין עליו הנטל להוכיח כי בשעת ביצוע עבירת האיומים בפני בועז בשעת ביצוע עבירת האיומים בפני רוני הוא היה באחד מהמצבים הבאים:

א. שיכור באופן מלא (קרי, "שיכור כלוט"), היינו בשל שכרותו היה חסר מודעות באופן מלא לכל רכיבי היסוד העובדתי של עבירת האיומים שביצע; או,

ב. שיכור באופן חלקי, היינו בשל שכרותו היה חסר מודעות לרכיב מסוים ביסוד העובדתי של עבירת האיומים, ועל הנאשם להבהיר מהו אותו רכיב שלא היה מודע לו.

אדון בשתי האפשרויות הנ"ל בשני פרקי המשנה הבאים.

4.ג. שכרות מלאה

23. סעיף 34ט(ד) לחוק העונשין קובע כדלקמן:

"בסעיף זה, "מצב של שכרות" - מצב שבו נמצא אדם בהשפעת חומר אלקוהולי, סם מסוכן או גורם מסמם אחר, ועקב כך היה חסר יכולת של ממש, בשעת מעשה, להבין את אשר עשה או הפסול שבמעשהו, או להימנע מעשיית המעשה".

24. לשם התקיימותה של הגנת ה-"שכרות המלאה" נדרשים שלושה תנאים מצטברים: ראשית, היותו של הנאשם נתון תחת השפעת חומר משכר בעת ביצוע העבירה (או תחת השפעתו של גורם מסמם כלשהו); שנית, קיומה של אחת מהחלופות שבסעיף קטן (ד); שלישית, קשר סיבתי בין החומר המשכר לבין קיום החלופה (**פסק דין סטקלר**, פסקה 51).

25. במקרה שבפני, לא התרשמתי שהנאשם היה במצב של "שכרות מלאה", היינו "שיכור כלוט" (**פסק דין סטקלר**, פסקה 52). להלן נימוקיי:

א. השוטרים שהגיעו לדירתה של המתלוננת בעקבות בקשתה של בת חן ועיכבו את הנאשם מחוץ לבניין שבו מצויה הדירה, לא התרשמו שהנאשם אינו מודע כלל לסביבתו. נהפוך הוא, הנאשם התלווה לשוטרים לניידת, לא התפרע כלל ושיתף עימם פעולה. ללמדך, שהיה מודע לתפקידו של השוטר ולסיבה שבגינה הגיע למקום. כמו כן, לא התרשמו שהנאשם אינו מסוגל לעמוד על שתי רגליו וללכת בכוחות עצמו או שאינו מודע לסביבתו (ראו בעניין זה דו"ח הפעולה של השוטר מקסים לויצקי, ת/4, וכן עדותו בבית המשפט בפרוט' עמ' 20 ש' 26 - עמ' 21 ש' 8; וכן עדותו של השוטר יצחק בן אברהם פרוט' עמ' 24 ש' 3 - 9).

ב. בעת שהנאשם נחקר על ידי בועז ביום 20.12.13 בשעה 23:50, ולעדות זו עוד אתייחס בהמשך במסגרת הדיון על "שכרות חלקית", הנאשם נשאל במסגרת האזהרה שאלות ספציפיות לגבי הדברים שקרו עם המתלוננת, קרי ששפך את בקבוק הבירה על השטיח וכן הפך את עגלת התינוק. הנאשם נתן תשובה עניינית לגבי השתלשלות הדברים בינו לבין המתלוננת והסביר שרצה בסך הכל לראות את בנם המשותף ולחבקו והמתלוננת אמרה לו לא להגיע אליו מאחר והוא שיכור והודיעה לו שלא לגעת בילד ולכן בעט בעגלה ויצא מהבית והכחיש ששפך את הבירה על השטיח (ת/3, לשון האזהרה בעמ' 1 וכן עמ' 2 ש' 8 - 13). התייחסותו העניינית של הנאשם לשאלות שנשאל שוללות את האפשרות שהיה במצב של "שכרות מלאה", או "שיכור כלוט".

26. סעיף 34ט(ה) לחוק העונשין קובע כדלקמן:

"סעיפים קטנים (א)(ב) ו-(ג) חלים גם על מי שלא היה חסר יכולת כאמור בסעיף קטן (ד), אך עקב שכרות חלקית, לא היה מודע, בשעת מעשה, לפרט מפרטי העבירה".

27. "שכרות חלקית" עוסקת במקרה בו מבצע העבירה היה תחת השפעת חומר משכר (או גורם מסמם), וחומר זה לא השפיע עליו ברמה כזו ששללה את יכולתו להבין את אשר עשה או את הפסול במעשהו או להימנע מעשיית המעשה, היינו האדם לא היה "שיכור כלוט"; ואולם, החומר המשכר השפיע באופן **חלקי** על כוחו של אדם להבין את טיב מעשיו ומשמעותם, מבחינת הפוטנציאל החבוי בהם להצמיח עבירה פלילית. ההשפעה היא כזו השוללת את מודעותו של המבצע בשעת המעשה לפרט מפרטי העבירה. גם כאן ישנם שלושה תנאים מצטברים לתחולת ההגנה: (1) היותו של אדם נתון תחת השפעת חומר משכר בעת ביצוע העבירה (או תחת השפעת גורם מסמם כלשהו); (2) אי מודעותו של הנאשם לפרט מפרטי העבירה בשעת המעשה; (3) קשר סיבתי בין החומר המשכר לבין אי המודעות (**פסק דין סטקלר**, פסקה 52).

28. במקרים רבים נקבעת מודעותו (או כוונתו) של העושה על בסיס חזקות ראייתיות שונות. במקרים אלו, עשוי להיות למצב השכרות **משמעות ראייתית**, אשר תעלה ספק סביר באשר ל-"מודעותו" ליסוד העובדתי של העבירה, וזאת על אף שברגיל האדם נתפס כמודע לפרט מסוים (או כמתכוון לתוצאה מסוימת). בנסיבות מסוימות, מצב השכרות בו היה מצוי הנאשם יכול להביא לסתירתה של חזקת "המודעות" שמופיעה בסעיף 34ט(ב) (פסקה 55 **לפסק דין סטקלר**). המצב המשפטי כיום הוא שאם התעורר ספק כי חל סייג לאחריות הפלילית, הנטל הוא על התביעה להפריך ספק סביר זה, ואם לא עמדה בו, יחול הסייג. על כן, משעולה בנסיבות העניין כי הנאשם ביצע את העבירה כשהוא נתון תחת השפעת חומר משכר או מסמם יהא על התביעה להוכיח מעבר לספק סביר כי על אף השפעה זו גיבש הנאשם את היסוד הנפשי שבעבירה (פסקה 60 **לפסק דין סטקלר**).

29. **בפסק דין סטקלר** נקבעו מספר שיקולים שצריכים להנחות את בית המשפט בבואו להכריע האם נשללה הכוונה של הנאשם בביצוע העבירה שמויחסת לו בשל השפעת אלכוהול (או חומר אחר), בשל היותו במצב של שכרות חלקית (**שם**, פסקה 63). כמו כן, נקבע כי לא בנקל תתקבל טענת הגנה של "שכרות חלקית" (**שם**, פסקה 64). מדובר בטענת הגנה שיש לבחון בזירות ובקפידה וכל מקרה יש לבדוקו על פי נסיבותיו. נעמוד להלן על השיקולים המנחים לבדיקת טענת "השכרות החלקית", תוך בחינתם ביחס לעובדות המקרה שבפני :

א. עדויות : האם האנשים שראו את הנאשם בסמוך למעשה, ביניהם השוטרים שעצרו וחקרו אותו,

ראו את כמויות האלכוהול (או החומר המסמם) ששתה, או הבחינו בסימני שכרות.

במקרה שבפני, לא הוכח מהי כמות האלכוהול שאותה צרך הנאשם. כמו כן, יוזכר שבפסיקה נקבע שכמות האלכוהול, גם אם היא גדולה, אין בה, כשלעצמה, כדי להוביל למסקנה שהנאשם יהיה פטור מאחריות פלילית (ע"פ 9258/00 נטרלשווילי נ' מדינת ישראל פ"ד נו(2) 673, 678 - 679 (2002) (להלן: נטרלשווילי)). מהראיות שהובאו בפני הנני מוכן לקבל את הטענה שאחרים הבחינו בסימני שכרות אצל הנאשם. בת חן החליטה להזמין את המשטרה בשל התרשמותה מהנאשם שהינו שיכור. התרשמות זו כללה את כל הרכיבים שלהלן: עיניים אדומות, צעק והרים את קולו שלא כהרגלו, נדף ממנו ריח של אלכוהול, ואמר דברי הבל "הוא דיבר שטויות", כלשונה (פרוט' עמ' 29 ש' 4 - 32). בנוסף, אף שמעה את אמה, המתלוננת, אומרת לו "תפסיק לדבר שטויות" (פרוט' עמ' 31 ש' 4, עמ' 32 ש' 17 - 20, ש' 24 - 26). בת חן העידה כי ראתה את הנאשם נוטל פחיות בירה מתוך הבית ויוצא איתם מחוץ לבית (פרוט' עמ' 31 ש' 27 - עמ' 32 ש' 3).

יתר על כן, שני השוטרים שהגיעו למקום ראו את הנאשם מחוץ לביתו, כאשר הוא אוחז בפחיות בירה, כאשר הן פתוחות והחליטו לאלתר על שפיכתן (דו"ח פעולה של השוטר יצחק בן אברהם, ת/5; וכן דו"ח הפעולה של השוטר מקסים לויצקי, ת/4). יתר על כן, בעת שנחקר הנאשם על ידי בועז בתחנת המשטרה, בועז ציין בגוף ההודעה שנדף מהנאשם ריח של אלכוהול (ת/2 ש' 9 - 10).

התמונה הכללית שמצטיירת היא שאכן הנאשם היה נתון תחת השפעת אלכוהול בעת שאמר את הדברים שמיוחסים לו בכתב האישום בפני בועז ובפני רוני. עם זאת, יוזכר שהגנת "מצב של שכרות" אינה עומדת לכל מי ששותה לשוכרה וכי נוסף על השתייה צריך שיתקיימו התנאים המנויים בסעיף 34ט(ד) (בעניין שכרות מלאה) או בסעיף 34ט(ה) (בעניין שכרות חלקית) (נטרלשווילי, עמ' 681 - 682).

ב. עדות מומחים באשר למצב השכרות בו היה נתון הנאשם: במקרה דנן שיקול זה לא רלבנטי מאחר ולא הובאו עדים מומחים מטעם מי מהצדדים.

ג. פעולות, ובפרט פעולות מורכבות, שביצע הנאשם לקראת וכהכנה לביצוע המעשה, וכן פעולות שנקט לאחר מעשה, אשר מצביעות על מודעותו ורצונו בתוצאות המעשה, או לחלופין מצביעות על כך שלא היה שיכור בעת האירוע. ככל שהתנהגות הנאשם כהכנה למעשה, בעת המעשה או בסמוך לאחריו, הייתה מורכבת יותר, או דורשת מחשבה, כך קל יותר יהא למאשימה להוכיח כי ההגנה לא חלה.

במקרה שבפני, הנאשם לא ביצע פעולה מורכבת כלשהי כהכנה לביצוע עבירת האיומים בפני בועז ורוני ואשר לפיה בכוונתו לפגוע במתלוננת. מדובר בדברים שנאמרו באופן ספונטאני וללא

כל הכנה מוקדמת. עבירת איומים, שנעשית על ידי אמירת דברים בעל פה, מעצם טיבה, איננה דורשת הכנה מיוחדת. לפיכך, השיקול בדבר "ביצוע פעולה מורכבת" הוא פחות ישים במקרה שבפני כשיקול שעשוי לסייע להכרעה בשאלה אם בעת שנאמרו דברי האיום על ידי הנאשם היה במצב של שכרות חלקית, או לא.

ד. עד כמה מסתברת התוצאה שהתרחשה מהמעשה שביצע הנאשם, או עד כמה היא מהווה, למעשה, חלק בלתי נפרד ממנו. מאחר ועבירת האיומים היא עבירה התנהגותית, יש לבדוק עד כמה מסתברת המטרה מההתנהגות. יוזכר, שרכיב ה-"מטרה" בעבירת האיומים מתבטא ברצון "להפחיד את האדם או להקניטו", כלשון סעיף 192 לחוק העונשין. הוזה אומר, לא דרושה מטרה של מימוש או ביצוע של תוכן האיום ודי בכך אם מי ששמע את דברי האיום הופחד או הוקנט מהם, וזאת גם אם אינו מושא האיום. במקרה שבפני, השמעת דברי איום לפגוע בחיי של אחר (במיוחד מתלוננת שבגלל אירוע שקרה בינה לבינו, הנאשם נעצר), וזאת בפני שוטר בתחנת משטרה, מקיימת את המטרה של עבירת האיומים (הפחדה או הקנטה של השוטר עצמו, לאור התפקיד שהוא ממלא כשוטר). רוצה לומר, אכן המטרה מסתברת מההתנהגות עצמה.

ה. הצהרות של הנאשם, בעת ביצוע המעשה או סמוך לו, המעידות על כוונתו. במקרה דנן מדובר באירוע של "איומים" שכולו מתמצא בדברים שאומר ועושה הנאשם, היינו "בהצהרותיו". יחד עם זאת, מיד לאחר שאמר בפני בועז במהלך החקירה שבכוונתו לרצוח את המתלוננת לאחר שחרורו מהכלא, ובועז ביקש הבהרה בעניין, הנאשם חזר בו מהדברים ואמר כי אין לו כוונות לפגוע בה ושהדברים נאמרו בשעת כעס (ת/2, ש' 15 - 31). ללמדך, שהנאשם הבין היטב את הפסול שבדבריו ולא ניתן לומר שהיה נעדר "מודעות" למשמעות המאיימת של הדברים שאמר. הדבר מחזק את המסקנה שעבירת האיומים לא בוצעה בשעת "שכרות חלקית", קרי, בעת שהנאשם לא היה מודע לפרט מסוים ביסוד העובדתי של עבירת האיומים (כגון למשמעות המאיימת של הדברים שאמר).

ו. מידת זכרונו של הנאשם את פרטי ביצוע העבירה לאחר מעשה. דברי האיום של הנאשם בפני בועז נאמרו בעת חקירתו בשעה 23:50 ביום 20.12.13 וכן בפני רוני, לאחר חצות, בשעה 02:22. הנאשם נשאל בחקירה מאוחרת יותר מיום 23.12.13 בשעה 08:30 בתחנת רמלה אודות הדברים שאמר לרוני. הנאשם טען שאינו זוכר שאמר את הדברים הללו, קרי שיתלה את המתלוננת עם שרוכי הנעליים. בנוסף, הפנה לעובדה שהיה שיכור באותו היום (ת/1 ש' 12 - 30). בבית המשפט העיד שאינו זוכר מאומה מאירועי אותו יום. כפי שציינתי לעיל, אינני מקבל את טענתו שהיה במצב של שכרות מלאה (היינו שיכור כלוט) ולכן לא היה מודע לכל רכיבי היסוד העובדתי שבעבירת האיומים. יתר על כן, כאמור, לא התרשמתי שהנאשם היה חסר מודעות לפרט מסוים ביסוד העובדתי של עבירת האיומים, קרי שהיה במצב של "שכרות חלקית".

30. לאור כל האמור לעיל, הנני קובע כדלקמן:

א. עובר להגעתו של הנאשם למשטרה, הנאשם נכנס למצב של שכרות מרצונו החופשי, היינו מדובר בשכרות "וולונטרית" או שכרות "מדעת". יוצא מכך שהרכיב המסייג שבסעיף 34ט(א) לחוק העונשין לא מתקיים.

ב. הנאשם אכן אמר לשוטר בועז שאחרי שישתחרר מהמעצר או הכלא, ירצח את המתלוננת. כמו כן, הנאשם אכן אמר לשוטר רוני כי יתלה את המתלוננת עם השרוכים של הנעליים.

ג. איום לפגוע באחר בפני שוטר, מקיים את היסוד העובדתי של עבירת האיומים.

ד. עבירת האיומים היא עבירה התנהגותית ולא תוצאתית ואשר כוללת יסוד נפשי של "כוונה מיוחדת", ומכאן הגדרתה כ-"עבירת מטרה".

ה. סעיף 34ט(ב) לחוק העונשין הינו רכיב מרחיב שמטרתו לחייב את מי שנכנס למצב של שכרות מדעת באחריות פלילית למעשיו. סעיף 34ט(ב), בכל הנוגע לעבירות התנהגותיות, מבחין בין שני מצבים:

ה.1 ראשית, עבירה התנהגותית "רגילה" שאין בה כוונה מיוחדת, ואשר לגביה ישנה "פיקציה של מודעות", קרי חזקה על מבצע העבירה שהינו מודע לרכיבי היסוד העובדתי של העבירה שביצע גם אם בפועל לא היה מודע להם עקב שכרותו והנאשם מושתק מלטעון או מלנסות להוכיח אחרת;

ה.2 שנית, עבירה התנהגותית שיש בה "כוונה מיוחדת", כגון עבירת האיומים, ואשר לגביה ה-"פיקציה של מודעות" לא חלה, קרי אין חזקה חלוטה שפועלת לרעת הנאשם בדבר מודעות לרכיבי היסוד העובדתי של העבירה והדרך פתוחה בפניו לטעון ולהוכיח אחרת. נאשם המבקש לטעון ולהוכיח שלא התקיים אצלו היסוד הנפשי הנדרש, עליו להראות שבפועל, בשעת ביצוע עבירת האיומים, לא היה מודע לכל רכיבי היסוד העובדתי (שכרות מלאה) או למצער לא היה מודע לרכיב מסוים ביסוד העובדתי (שכרות חלקית).

ז. במקרה שבפני, הנאשם לא היה במצב של "שכרות מלאה" בעת ביצוע עבירת האיומים בפני בועז ובעת ביצוע עבירת האיומים בפני רוני, קרי "היה חסר יכולת של ממש, בשעת המעשה,

להבין את אשר עשה או את הפסול שבמעשהו, או להימנע מעשיית המעשה", כנדרש בסעיף 34ט(ד) לחוק העונשין.

ח. כמו כן, הנאשם גם לא היה במצב של "שכרות חלקית" בעת שהשמיע דברי איומים בפני בועז ובפני רוני, קרי לא הוכח בפני כי "לא היה מודע, בשעת המעשה, לפרט מפרטי העבירה", כאמור בסעיף 34ט(ה) לחוק העונשין. על מנת לחדד את הדברים נעמוד על "פרטי העבירה" בפני בועז ועל "פרטי העבירה" בפני רוני:

1.ח. לגבי עבירת האיומים בפני בועז - הנאשם היה מודע לכל הפרטים הבאים: היה מודע שאמר את המילים שירצח את המתלוננת; היה מודע למשמעות הפלילית של דבריו, והראייה לכך היא שחזר בו מדבריו אלה לאחר שבועז ביקש הבהרה ממנו לגבי הדברים שאמר; היה מודע לעובדה שהוא נמצא בתחנת משטרה; היה מודע לעובדה שהאדם שיושב בפניו הוא שוטר בתפקיד; היה מודע לכך שהוא נחקר תחת אזהרה כחשוד עקב כך שבת חן הזמינה את המשטרה לדירה לאור התנהגותו בדירת המתלוננת עקב ויכוח אם מותר לו להחזיק את התינוק, או לא.

2.ח. לגבי עבירת האיומים בפני רוני - לאור העובדה שעבירת האיומים בפני בועז קדמה בזמן לעבירת האיומים בפני רוני, ומשקבעתי שלנאשם היתה מודעות למלוא רכיבי עבירת האיומים בפני בועז, ברור שלנאשם היתה מודעות גם לכל רכיבי עבירת האיומים בפני רוני. לא ניתן לנתק את שאלת המודעות של הנאשם לעבירת האיומים בפני רוני משאלת המודעות שלו לעבירת האיומים בפני בועז, כאשר מדובר בשתי עבירות שהינן זהות במהותן (איומים בפני שוטר שירצח את המתלוננת). ואבהיר. בפני רוני היתה לנאשם: מודעות לעצם אמירת המילים שיתלה "אותה" עם השרוכים, כאשר ברור שהוא מתייחס למתלוננת שבגלל הויכוח עימה מצא את עצמו עצור בתחנת משטרה; מודעות למשמעות הפלילית של דבריו; מודעות לנוכחותו בתחנת משטרה; מודעות לכך שרוני הוא שוטר.

ט. יוצא מכך, שטענתו של הנאשם לסייג מאחריות פלילית בשל "שכרות", נדחית.

י. הנני קובע שהמאשימה הוכיחה את היסוד העובדתי והנפשי לעבירת האיומים, הן בפני בועז והן בפני רוני.

31. לאור כל האמור לעיל, הנני מרשיע את הנאשם בביצוע עבירת איומים לפי סעיף 192 לחוק העונשין.

ניתנה היום, ג' אדר תשע"ה, 22 פברואר 2015, במעמד הצדדים